

OUDHEIDKUNDIGE KRONIEK

In het dagblad "VOORUIT" van 23 oktober 1921 verscheen het volgend kroniekje van de hand van Alfons Van Werveke :

RUE D'ANGLETERRE. - Zoo luidt de officieele vertaling van 1812 van Engelandstraet, die het volk nooit anders geheeten heeft dan **Ingelandgat**. Goethals, in 1796, had het woord vertaald door **Cul de sac d'Angleterre**, De Vreese (1799-1800) schreef **Trou d'Angleterre**, en de zotte herdoopers van de Fransche Republiek verklaarden 8 April 1799 dat "la rue des Anglais (Engelandgat) sera nommée rue de la Démocratie". Het woord "Ingelandgat", dat men nog in zijn oorspronkelijken vorm ontmoet in geschriften van de XVIIIe eeuw, heeft niets te maken met Engeland.

Merken we eerst en vooral op, dat er te Gent twee plaatsen waren, die "Ingeland" heeten : de straat nog heden als dusdanig bekend en de Coupuregang. Door **ingeland** verstaat men heden ten dage den eigenaar van een gedeelte polder, van een grond door een dijk en een gracht omringd. 't Is zonder twijfel een gelijkaardigen zin, dien men aan onze twee "Ingelanden" moet geven : wijk omringd door een vestingmuur of een dijk en water.

Het "Ingeland" buiten de oude vestingen werd van het andere onderscheiden door de bijvoeging **ten Trappen**. Door "Ingeland" bedoelde men in den beginne geheel de wijk tusschen Leie en Houtleie : aldus spreekt men in 1360 van "de goede lieden van de wijk in "Ingeland", en in 1457 wordt "Ingeland" vermeld onder de 23 wijken der Gentsche wevers. Ten jare 1321 brak men "een gat" door den muur tusschen Posterne- en Torenpoot, ten einde er een trap aan te leggen om de geburen toe te laten gemakkelijker de schepen te lossen en te laden. Die trap werd vernieuwd in 1478 en Marcus van Vaernewijck vertelt, dat hij in 1564 de oude muren heeft zien afbreken, waar in de trap was geleid, om de bouwstoffen te gebruiken voor den bouw der nieuwe haven van Gent aan den zeedijk te Sas van Gent. De trap die de plaats van het oude gat aanduidde, was gebleven en is slechts verdwenen als de Houtlei werd opgevuld. Ze lag voor het oud Poortakker.

Eerst de wijk en nadien de straat droegen den naam "Ingeland" lang nog nadat het gat in de vestingmuur was gemaakt. Omstreeks 1384 begon men de plaats "Ingelandgat" te heeten, en die naam werd weldra algemeen. Hij zou moeten vertaald worden door "Trou de l'Enclave".

HET BELEG VAN GENT IN 965. - In den loop van de XVIe eeuw heeft men een legende opgeteekend, die schijnt ontstaan te zijn na het beleg van Gent in 1488 door Maximiliaan van Oostenrijk en zijn vader, keizer Frederik. We vatten ze hier samen. Arnold de Jonge, graaf van Vlaanderen, den raad volgende zijner edellieden, deed zijn uiterste best om de vreemde kooplieden

in het land te trekken. Weldra werd Lamminsvliet, later Sluis, de belangrijkste haven van Vlaanderen, en Brugge de bloeiendste stad van geheel de Christenheid. Die voorspoed was een doorn in het oog van den koning van Frankrijk, die een voorwendsel vond om den oorlog aan zijn leenman te verklaren. Intusschentijd deed Berengier, koning van Lombardije, een steekspel uitroepen, zijn eenige dochter belovende in huwelijk te geven aan den koning, hertog, graaf of markies, die als overwinnaar zou uitgeroepen worden.

Arnold, brandend van liefde, wil volstrekt naar Pavia trekken en draagt den hoogen adel op voor de veiligheid van het land te zorgen.

De koning van Frankrijk, bij wien zich de koningen van Engeland en van Schotland aansluiten, valt in het land met machtige legers en de bloem van den adel, en staat weldra vóór Gent. De stad, dat is de kuip van Gent, tusschen de Schelde, de Leie en de vaart der Ketelvest met daarbij de Sint-Michielswijk, wordt, om haar grooten omvang, alleen belegerd langs de Houtleie en de Ketelvest. Maar de Gentenaars, aangevoerd door hun burggraaf Geeraard, weerstaan moedig den vijand. De koningen behalen geen voordeel, wel integendeel : de Gentenaars trekken buiten de stad langs den onderaardschen weg, die van den kelder van 's Gravensteen tot Wondelgem loopt, vallen de Engelschen in de rug aan, dooden er een groot getal van, maken veel krijgsgevangenen en steken het vijandelijk kamp in brand. De koningen zijn eindelijk moede te wachten tot wanneer de stad door honger verplicht zij zich over te geven, en nu hopen ze de Gentenaars vrees aan te jagen door verschrikkelijke bedreigingen. De koningen van Frankrijk en van Schotland laten weten dat ze de stad tot den grond toe vernielen zullen en de koning van Engeland zweert, dat hij de streek niet zal verlaten vooraleer koren te hebben gemaaid op de Vrijdagmarkt. Niets helpt. Na zeven jaren willen zij het tot een vergelijk brengen, maar verlangen een eervollen vrede. De Gentenaars beloven, dat Graaf Arnold den koning van Frankrijk, zijn leenheer, zal manschap doen zoo als het behoort, dat hij zijn ongelijk zal erkennen, als hij er heeft, in zijn pogen om Vlaanderen's handel te bevorderen; en, om den koning van Engeland toe te laten zijn eed getrouw te blijven, en de Gentenaars eveneens, die gezworen hebben hem langs geen andere stadspoort binnen te laten, wordt besloten, dat een gat zal worden gemaakt in den ringmuur tusschen de Posterne- en de Torenpoot, langs waar de Engelsche vorst in de stad zal treden om koren te zaaien op de Vrijdagmarkt. Zoo gezegd, zoo gedaan. De koningen trekken naar huis en... eenigen tijd nadien keert graaf Arnold in Vlaanderen terug met prinses Rosula, zijn echtgenoot, den prijs van het beroemd steekspel.

Ziedaar! Ge gelooft er niets van, vriend lezer? Dat verwondert ons niet : de goede Marcus van Vaernewijck verklaart twee maal in zijn fabelachtige "Historie van België" dat hij zelf niet alles kan voor echt aannemen, wat men over het beleg van Gent heeft verteld. Die geschiedenis is zoodanig gefabriceerd, zegt hij, dat ze ons onwaarschijnlijk voorkomt.

Het is vooral die zeven jaren lange belegering, die hem verdacht voorkomt. Wat het gat betreft, langs waar de koning van Engeland in de stad kwam, daarover is voor hem geen twijfel mogelijk : Ik heb het gezien, zegt hij, gezien met mijn eigen oogen.

De lezer zal wel inzien hoe de namen **Ingelandgat**, **Slagveld**, **Brandstraat**, **Holstraat**, wier ware betekenis aan de meesten onbekend was, hoe het mislukt beleg van Gent in 1488, de ridderromans en niet het minst dien van den heer van Gaver, hoe de onderaardsche gevangenissen van 's Gravensteen en zoo- veel andere geheimzinnige dingen op de vruchtbare inbeelding van de eenvoudige menschen der XVIIe eeuw hebben bewerkt tot wanneer een voorganger van den lichtgeloovigen Marcus van Vaernewijck het noodig heeft geoordeeld de legende aan het papier toe te vertrouwen.

A. VAN WERVEKE

VRAAG EN ANTWOORD

Op de vraag van de Heer **Albert Martens** (Gh. T. 1992 - Nr. 2 - p. 124) ontvingen wij het volgend antwoord van de Heer **Arthur De Decker** :

Over de bouwmeester **Frans Drieghe** weet ik niets.

Van de bouwmeester **Jan-Baptist Boterdaele** (1823-1899) weten we dat hij een beluik bouwde in 1870-1871 in een zijstraat van de **Bijlokevest**, een straat die nu nog zijn naam draagt. (Zie "Duizend Jaar Ekkergem, Gent, 1974, p. 178). In 1856 bouwde hij de parochiekerk van **Sint-Pieters-Buiten** (zie **De Paepe**, "100 jaar Sint-Pieters-Buiten Gent (1874-1974)", Gent 1974.)

Over beide bouwwerken, zie ook "Bouwen door de eeuwen heen", Gent 4 nc, p. 98 en 289.

Hij was ook aannemer-eigenaar van het "**Cité Boterdaele**" tussen de **Kasteellaan** en de **Ossenstraat** op **Sint-Macharius**, een straat- en steegbeluik van samen minstens 90 huizen in 1862-1867 gebouwd onder leiding van **Ch. Leclercq-Restiaux**, ook "**Beluik De Rietgracht**" genoemd, en sedert enkele jaren volledig afgebroken.

Het is misschien ook interessant te vermelden dat de dochter van **Jan-Baptist Boterdaele** op 14 september 1875 trouwde met **Emiel Braun**, de latere burgemeester van Gent (het betreft de dochter **Marie Caroline Boterdaele** (°Gent 24-6-1854, †Gent 25-10-1927).

Wat betreft **Valentin Vaerwyck** (1882-1959) bestaat er heel wat literatuur. De belangrijkste bronnen zijn :